

**ประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมครู
เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21***
**The Effectiveness of the Teacher Professional Development Program
for Developing the Competencies of Music Teachers in the 21st Century**

อาทิตย์ โพธิ์ศรีทอง**
ดร.รจนา คลีฉายา***
ดร.ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้รูปแบบการวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูดนตรีในโรงเรียนเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยมาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบวัดความรู้ เรื่อง การจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 แบบประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 แบบประเมินเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ต่อหลักสูตรฝึกอบรม และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ทั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังการฝึกอบรม โดยใช้สถิติทดสอบแบบ T-Test for dependent samples

ผลการวิจัย พบว่า หลังเข้ารับการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีคะแนนความรู้เฉลี่ยสูงกว่าก่อนเข้ารับการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีผลการประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 อยู่ในระดับมาก และผลการประเมินเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมต่อหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และความพึงพอใจของนักเรียน ต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีอยู่ในระดับมาก

*ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

**นิสิตปริญญาเอก สาขาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

***อาจารย์ประจำสาขาวิชาการมัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

****รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วารสารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปีที่ ๒๒ ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม - กันยายน) ๒๕๕๙

Abstract

The purpose of this research was to study the effectiveness of the teacher professional development program for developing the competencies of music teachers in the 21st century. This study was one group quasi experimental research. Samples of the research were 15 music teachers in the Bangkok using a purposive sampling.

Research instruments included: a knowledge test about music learning in the 21st century; evaluation of competencies; attitude evaluation; an evaluation of the ability to organize music learning activities in the classroom, and a satisfaction evaluation of the students toward the music learning activities organized by the trainees. The data were analyzed using percentage,

means, standard deviation, and pre-test and post-test. Furthermore, a T-Test was used to conduct a dependent sample statistical test.

The findings were that: the average score of the trainees was higher after than before the training at a statistically significant .05 level. Both learning management skills and attitude evaluation were found to be high which was higher than before the trial. The overall satisfaction after the training was statistically significant. As for the ability in arranging the activities in the music class, the results of both first and second evaluations were also significant along with the result of the overall satisfaction of the students toward the performance of the trainees in conducting the musical activities.

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

ผลจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีรวมถึงแนวความคิดเกี่ยวกับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลทำให้กระบวนการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยในปัจจุบันการจัดการศึกษาทุกระดับเน้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะทางการคิดขั้นสูง เช่น การคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา การคิดแบบมีวิจารณญาณ เป็นต้น รวมถึงการพัฒนาทักษะการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ การมีทักษะทางสังคม ซึ่งหมายถึงทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น การรู้จักปรับตัว เข้าใจมารยาททางสังคม และการเรียนรู้ภายใต้วัฒนธรรมที่แตกต่าง สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลทำให้แนวโน้มของการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน จำเป็นต้องบูรณาการศาสตร์ต่างๆ เข้ากับชีวิตจริง ทำให้

การเรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียน ผู้เรียนจะเห็นคุณค่าและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งถือเป็นการเตรียมผู้เรียนในการศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้น เกิดการเพิ่มโอกาสการทำงานในอนาคต เพิ่มมูลค่าและสร้างความเข้มแข็งให้กับประเทศชาติได้ ดังนั้น การเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ จากแนวคิดดังกล่าวได้สะท้อนถึงปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นอยู่อย่างต่อเนื่องในปัจจุบัน เพราะกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกได้ส่งผลกระทบเป็นวงกว้างไปในหลายๆ ด้าน ด้วยเหตุนี้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน จึงควรจะต้องมีการเตรียมความพร้อมประชากรของตนเอง ให้มีความรู้ ทักษะ และความพร้อมต่อการเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเท่าทัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) อย่างไรก็ตาม

ทักษะสำคัญเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จะสามารถเกิดขึ้นได้โดยสมบูรณ์ ก็ต่อเมื่อมีครูเป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้และทักษะต่างๆ อย่างมีคุณภาพ เพราะครูผู้สอนถือเป็นกลไกสำคัญ และเป็นหัวใจของระบบการจัดการศึกษา เพราะคุณภาพของครูผู้สอนจะสะท้อนถึงคุณภาพทางการศึกษาทั้งในระดับโรงเรียนและในระดับชาติ ดังนั้น การสนับสนุนให้ครูผู้สอน มีทักษะและความรู้ในการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ก็จะสามารถช่วยส่งผลทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพและมีมาตรฐานมากยิ่งขึ้นตามไปด้วย

สำหรับวิชาดนตรีศึกษานั้น จัดเป็นวิชาหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะที่ถูกรรจรวไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เป็นวิชาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาความเป็นมนุษย์ให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา โดยมีส่วนช่วยส่งเสริมและขัดเกลาจิตใจของผู้เรียนให้มีความอ่อนโยน เกิดสุนทรียศาสตร์ มีความซาบซึ้งและเห็นคุณค่าของงานศิลปะด้านต่างๆ รวมถึงเป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์อันดีที่ก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของผู้คนในสังคม ดังนั้น วิชาดนตรีศึกษา จึงเปรียบเสมือนเครื่องมือหนึ่งทางสังคมที่สามารถสื่อสารและเชื่อมโยงอารมณ์ความรู้สึก ความคิดและจินตนาการของผู้คนจากทุกเชื้อชาติเข้าด้วยกันได้อย่างแยบยล (ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์, 2555) โดยกระบวนการดังกล่าวนี้ จะถูกถ่ายทอดและปลูกฝังไปยังผู้เรียนผ่านการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมความรู้ทางด้านดนตรีและทักษะปฏิบัติ โดยมีหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เป็นตัวกำหนดทิศทางการศึกษาที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ ครูดนตรีจะต้องมีความตระหนักและคำนึงถึงแนวทางการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ควบคู่อยู่เสมอ ซึ่งแนวทางการจัดการเรียนรู้นี้ดังกล่าวเน้นเป็นกระบวนการที่สำคัญสำหรับครูดนตรีทุกคน เพราะการสอนดนตรีที่เป็นอยู่ในปัจจุบันจะต้องเปลี่ยนแปลงไปทั้งรูปแบบวิธีการสอน วิธีการคิด เนื้อหา

สาระความรู้และการใช้สื่อเทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูดนตรีให้มีศักยภาพสูงยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามครูดนตรีจะสามารถดำเนินการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ให้กับผู้เรียนได้นั้น ครูดนตรีจะต้องมีทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ก่อน ซึ่งทักษะสำคัญอันดับแรกที่ครูดนตรีจะต้องมีก็คือ ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ (Computing skill) ซึ่งรวมถึงการใช้สื่อและเทคโนโลยีต่างๆ ทั้งนี้ เนื่องจากสถานการณ์ในปัจจุบัน ครูทุกคนไม่สามารถหลีกเลี่ยงการใช้เครื่องมือทางด้านเทคโนโลยีต่างๆ เพื่อการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ทางด้านดนตรีในห้องเรียนได้ ดังนั้น การนำเอาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี จึงนับเป็นสิ่งที่สำคัญและมีความจำเป็นมาก

นอกจากนี้ ทักษะการประสานความร่วมมือ (Collaborative skill) ในวิชาดนตรี ก็ถือว่ามีมีความสำคัญมากเช่นกัน เพราะวิชาดนตรีเป็นวิชาที่มุ่งส่งเสริมและสร้างความร่วมมือให้กับหมู่คณะ ดังนั้น การพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันระหว่างนักเรียนกับนักเรียน หรือนักเรียนกับครูผู้สอน จะช่วยทำให้เกิดความร่วมมือ ความสามัคคีและสามารถบรรลุเป้าหมายเดียวกันได้ จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ครูดนตรีถือเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งเกิดการบรรลุผลและประสบความสำเร็จในการศึกษาวิชาดนตรีอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้ เพราะครูดนตรีถือเป็นตัวแปรที่สำคัญต่อการกำหนดทิศทางการศึกษาในวิชาดนตรีของผู้เรียน ดังนั้น ครู จึงเปรียบเสมือนศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะคุณภาพของครูจะถูกสะท้อนออกมาจากผู้เรียน ด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องมีความตระหนักและเห็นคุณค่าของครูผู้สอนวิชาดนตรี ซึ่งเป็นวิชาเฉพาะทางที่ครูปกติทั่วไปไม่สามารถสอนได้อย่างลึกซึ้ง โดยจะต้องเร่งสร้างและพัฒนาครูดนตรีที่มีอยู่ในปัจจุบันให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการสอน และองค์ความรู้ในศาสตร์ทางด้านดนตรี

วารสารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปีที่ ๒๒ ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม - กันยายน) ๒๕๕๙

แต่จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกลับพบถึงปัญหาที่สำคัญและจำเป็นที่จะต้องเร่งแก้ไขก็คือครูดนตรีขาดคุณภาพทางการจัดการศึกษา อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากครูขาดความรู้ความเข้าใจในแนวทางการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีที่ถูกต้อง ขาดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระทางดนตรี ขาดทักษะทางดนตรี ขาดประสบการณ์ทางการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี รวมถึงขาดการสนับสนุนให้เข้ารับฝึกอบรมทางด้านดนตรี ซึ่งปัญหาดังกล่าวได้ถูกนำเสนอผ่านงานวิจัยเชิงสำรวจของสันติ ยัมปลีม (2556) ซึ่งได้ทำการสำรวจครูผู้สอนวิชาดนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 3 จำนวน 60 คน พบว่า ครูดนตรีในโรงเรียนส่วนมาก ขาดความเข้าใจในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 โดยมีปัญหาอยู่ในระดับมาก และความรู้ทางด้านเนื้อหาสาระทางด้านดนตรี พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ส่วนความรู้ที่เกี่ยวกับทักษะทางด้านดนตรี พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมากเช่นกัน ทั้งนี้ จากปัญหาที่พบล้วนเกิดจากตัวครูผู้สอนดนตรีขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดทักษะทางด้านดนตรี ทำให้กระบวนการถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้เรียนเป็นไปในทิศทางที่ไม่ถูกต้อง และไม่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 รวมถึงขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ซึ่งจากเหตุผลที่กล่าวมาล้วนมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการแก้ไข

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะดำเนินการศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 ขึ้น เพื่อศึกษาและหาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมเพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูดนตรีให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 โดยใช้กระบวนการฝึกอบรมมาเป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ผลสำเร็จของการวิจัยจะช่วยส่งเสริมสมรรถนะให้ครูผู้สอนวิชาดนตรี เกิดความรู้ความเข้าใจ มีทักษะทางการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี

อย่างถูกต้อง เกิดความรู้ความเข้าใจในแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และสามารถจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีได้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 อันจะนำมาสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนที่ดีมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย

1.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการฝึกอบรม คือ ครูดนตรีในโรงเรียน เขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 15 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจความพึงพอใจ ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม คือ นักเรียนที่เรียนวิชาดนตรีกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรม 1 คน จะใช้นักเรียน 10 คน เพื่อทำการประเมินความพึงพอใจ โดยการคัดเลือกด้วยการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) ทั้งนี้ จะทำให้มีนักเรียนที่ร่วมทำการประเมินครูผู้สอนดนตรีรวมทั้งสิ้น 150 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือ หลักสูตรฝึกอบรมครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีในศตวรรษที่ 21

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย

2.2.1 ความรู้ เรื่อง การจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21

2.2.2 ทักษะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21

2.2.3 เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้อทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21

2.2.4 ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมต่อหลักสูตรฝึกอบรม

2.2.5 ความพึงพอใจของนักเรียน ต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

3. ขอบเขตทางด้านเนื้อหาประกอบด้วย

3.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

3.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางด้านดนตรี

3.3 การใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมคือ 18 ชั่วโมง หรือ 3 วัน โดยพิจารณาจากจำนวนหน่วยฝึกอบรม เนื้อหาสาระ กิจกรรมการฝึกอบรม รวมถึงความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรม นอกจากนี้ หลังการฝึกอบรมเสร็จสิ้น ผู้วิจัยยังได้มีการลงพื้นที่ติดตามผล ณ โรงเรียนที่ตั้งของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคน จำนวน 2 ครั้ง โดยทำการติดตามผลทุกสัปดาห์ต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์

นิยามตัวแปร

หลักสูตรฝึกอบรมครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 หมายถึง เครื่องมือสำหรับจัดการศึกษาระยะสั้นให้กับครูดนตรี เพื่อส่งเสริมความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 ให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และแนวทางการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 โดยเนื้อหาสาระของหลักสูตรฝึกอบรมประกอบด้วย 1) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางด้านดนตรี และ 3) การใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน

ประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ความสำเร็จที่บรรลุตามจุดประสงค์ของการหาประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 ประกอบไปด้วย

1.ความรู้ เรื่อง การจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ความรู้เรื่องหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ทั้งนี้ ผลการประเมินหลังการฝึกอบรมจะต้องสูงกว่าก่อนฝึกอบรม

2.ทักษะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ทักษะการออกแบบแผนกิจกรรมการเรียนรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน และทักษะการวัดประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผลการประเมินทักษะทั้ง 2 ครั้ง ผลโดยรวมจะต้องมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากขึ้นไป

3.เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ระดับความรู้สึกและแนวโน้มทางด้านพฤติกรรมที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ ผลการประเมินเจตคติหลังการฝึกอบรม โดยรวมจะต้องมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากขึ้นไป

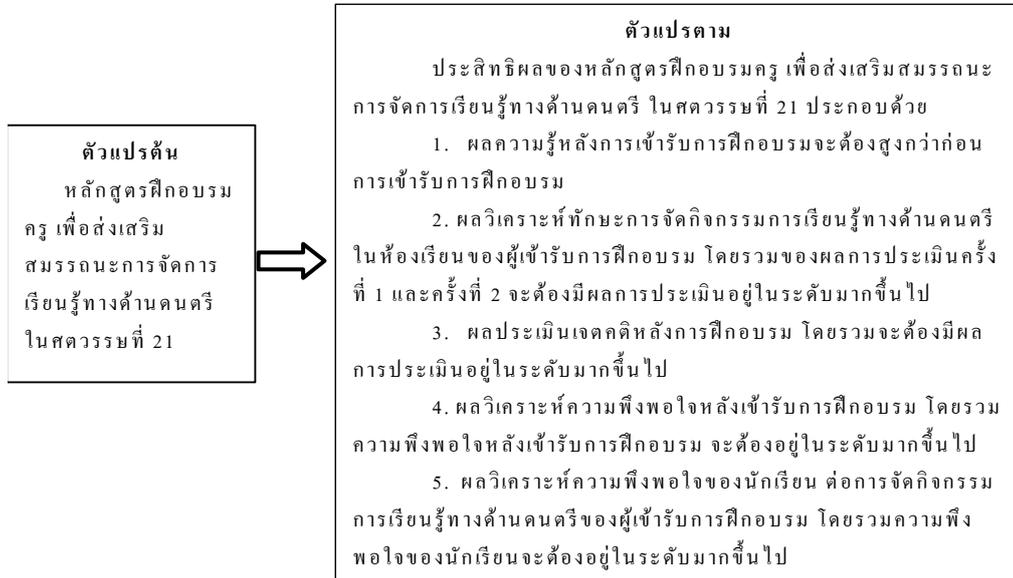
4. ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมต่อหลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง ระดับความรู้สึกที่สะท้อนถึงการยอมรับในประโยชน์และคุณค่าของหลักสูตรฝึกอบรมครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 ในด้านความสามารถของวิทยากร ด้านการดำเนินการฝึกอบรมและด้านการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ทั้งนี้ ผลการประเมินโดยภาพรวมจะต้องอยู่ในระดับมากขึ้นไป

5. ความพึงพอใจของนักเรียน ต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม หมายถึง ระดับความรู้สึกของนักเรียนต่อครูผู้สอน ที่สะท้อนถึงการยอมรับในประโยชน์และคุณค่าของการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน และด้านการวัดและประเมินผล ทั้งนี้ โดยภาพรวมของความพึงพอใจของนักเรียนจะต้องอยู่ในระดับมากขึ้นไป

วารสารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปีที่ ๒๒ ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม - กันยายน) ๒๕๕๙

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยแบ่งขั้นตอนของการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการ

1.1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประเด็นต่างๆ ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 2) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2513) แนวคิดและหลักการทางด้านดนตรีศึกษา 4) แนวคิดและทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี 5) แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ 6) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีในศตวรรษ 21

1.2 สัมภาษณ์ความต้องการของครูดนตรี ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 139 คน โดยใช้การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) พร้อมนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อกำหนดองค์ประกอบของโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีในศตวรรษที่ 21

ขั้นที่ 2 การพัฒนาร่างหลักสูตรฝึกอบรม

2.1 ดำเนินการพัฒนาาร่างหลักสูตรฝึกอบรมครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 พร้อมจัดทำแผนประกอบการฝึกอบรม เอกสารการฝึกอบรม เครื่องมือวัดและประเมินผล รวมถึงจัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม

2.2 ดำเนินการจัดประชุมสัมมนาของผู้เชี่ยวชาญกลุ่ม (Connoisseurship) โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญที่มีความเชี่ยวชาญต่างกันในแต่ละด้าน มาทำการวิพากษ์ร่างหลักสูตรฝึกอบรมที่ได้พัฒนาขึ้น

2.3 นำร่างหลักสูตรฝึกอบรมที่ผ่านการวิพากษ์มาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ พร้อมส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ ทำการประเมินความเหมาะสม และความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของร่างหลักสูตรฝึกอบรม

ขั้นที่ 3 การศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรม

3.1 ดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีในศตวรรษที่ 21 กับกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 15 คน โดยทุกคนเป็นครูผู้สอนดนตรีศึกษา

ในโรงเรียน เขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ ก่อนการฝึกอบรม ผู้วิจัยได้ทำการชี้แจงถึงที่มาและวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม พร้อมทำการวัดความรู้จากผู้เข้ารับการฝึกอบรมก่อนการฝึกอบรมตามระยะเวลาที่กำหนด จากนั้นทำการการฝึกอบรมตามแผนการฝึกอบรมที่ได้วางไว้โดยใช้ระยะเวลาฝึกอบรมทั้งสิ้น 18 ชั่วโมง หรือ 3 วัน โดยหลังการฝึกอบรมเสร็จสิ้น ผู้วิจัยทำการวัดความรู้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอีกครั้ง เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านความรู้ ความเข้าใจก่อนและหลังการเข้ารับการฝึกอบรม จากนั้นดำเนินการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ต่อการเข้ารับการฝึกอบรม

3.2 ดำเนินการติดตามผล ณ โรงเรียนที่ตั้งของผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อประเมินทักษะการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ทางด้านดนตรีในห้องเรียน และเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 พร้อมดำเนินการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางด้านดนตรีของผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อศึกษาความรู้สึกรักของนักเรียนที่มีต่อตัวผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน โดยใช้ให้นักเรียนที่เรียนวิชาดนตรีศึกษากับผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นกลุ่มตัวอย่าง ทำการคัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling)

ขั้นที่ 4 ประเมินและปรับปรุงหลักสูตร

4.1 นำผลจากข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรม มาดำเนินการพิจารณาจัดหมวดหมู่ พร้อมบันทึกข้อมูล เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์และสังเคราะห์ ประกอบด้วย

4.1.1 แบบวัดความรู้ เรื่อง การจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21

4.1.2 แบบประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21

4.1.3 แบบประเมินเจตคติต่อการจัดการเรียน

รู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21

4.1.4 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ต่อหลักสูตรฝึกอบรม

4.1.5 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

4.2 ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการคำนวณหาค่าทางสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังการฝึกอบรม โดยใช้สถิติทดสอบแบบ T-Test for dependent samples พร้อมทำการสรุปผลการวิจัย

4.3 ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรฝึกอบรมในรายละเอียดต่างๆ เพิ่มเติม เพื่อให้หลักสูตรฝึกอบรมมีความถูกต้องสมบูรณ์มากที่สุด โดยเกณฑ์ที่นำมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม พิจารณาจากเกณฑ์บ่งชี้ประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรม ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการเพิ่มเติมระหว่างการเรียนรู้ของครูผู้เข้าอบรม เพื่อให้สอดคล้องกับพื้นฐานความรู้และความต้องการของครูดนตรีมากยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 ครั้งนี้ เป็นการนำเอาหลักสูตรฝึกอบรมที่ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ และพัฒนาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ มาดำเนินการทดลองตามแผนการวิจัยที่กำหนดไว้โดยสามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1.การวัดความรู้ก่อนและหลังการเข้ารับการฝึกอบรม มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการทางด้านความรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 15 คนโดยสามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนี้

วารสารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปีที่ ๒๒ ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม - กันยายน) ๒๕๕๙

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความรู้ก่อนและหลังการเข้ารับการฝึกอบรม

การทดสอบความรู้	N	$\bar{X}$	S.D.	t	p - value
ก่อนเข้ารับการฝึกอบรม	15	28.80	1.57	18.65**	.05
หลังเข้ารับการฝึกอบรม	15	37.47	0.92		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 1. ผลการวิเคราะห์ความรู้ก่อนและหลังการเข้ารับการฝึกอบรมพบว่า ผลคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบวัดความรู้ต่อหลักสูตรฝึกอบรมครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 หลังเข้ารับการฝึกอบรม มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเข้ารับการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาผลการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเป็นการติดตามผลหลังเข้ารับการฝึกอบรม ณ โรงเรียนที่ตั้งของผู้เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 2 ครั้ง โดยสามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนี้

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ทักษะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21

รายการประเมิน	ผลการวิเคราะห์ ครั้งที่ 1			ผลการวิเคราะห์ ครั้งที่ 2		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้	4.30	0.47	มาก	4.62	0.30	มากที่สุด
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.06	0.62	มาก	4.38	0.51	มาก
3. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.00	0.53	มาก	4.42	0.37	มาก
รวม	4.12	0.56	มาก	4.47	0.39	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ทักษะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 พบว่า ภาพรวมของผลการประเมินครั้งที่ 1 มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.56) ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีผลการประเมินอยู่

ในระดับมากและภาพรวมของผลการประเมินครั้งที่ 2 มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านที่เหลืออยู่ในระดับมาก

3. การประเมินเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ มีต่อการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 มีจุดประสงค์เพื่อศึกษา ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยสามารถนำเสนอผลการ ระดับของความรู้สึกและแนวโน้มทางด้านพฤติกรรมที่ วิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21

รายการประเมิน	เจตคติหลังการฝึกอบรม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1 ด้านหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551	4.33	0.47	มาก
2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางด้านดนตรี	4.25	0.32	มาก
3 ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน	4.36	0.42	มาก
รวม	4.31	0.40	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 พบว่าเจตคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมหลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.40) ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้าน มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก

4. การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาถึงความรู้สึก ปัญหา อุปสรรคและความต้องการในประเด็นอื่นๆ ที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องการให้เพิ่มหรือปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมในหลักสูตร โดยสามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนี้

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ต่อหลักสูตรฝึกอบรมครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1 ด้านเนื้อหาในการฝึกอบรม	4.36	0.37	มาก
2 ด้านความสามารถของวิทยากร	4.41	0.46	มาก
3 ด้านการดำเนินการฝึกอบรม	4.16	0.47	มาก
4 ด้านการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม	4.56	0.47	มาก
รวม	4.36	0.44	มาก

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจ หลังเข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ใน ศตวรรษที่ 21 พบว่า ภาพรวมความพึงพอใจหลังเข้ารับการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.44) ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก

สำหรับประเด็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม พบว่า 1) อยากให้มีการจัดฝึกอบรมในลักษณะนี้ อีกในหลายๆ พื้นที่ เพื่อเปิดโอกาสให้ครูดนตรีในพื้นที่อื่นๆ ได้มีการพัฒนาตนเอง

มากขึ้น 2) อยากให้มีการจัดฝึกอบรมในเนื้อหาสาระด้านอื่นๆ 3) อยากให้มีการเพิ่มจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้มากขึ้น และ 4) ระยะเวลาของการฝึกอบรมมีความเหมาะสมดี แต่อยากให้มีการจัดฝึกอบรมในช่วงปิดภาคการศึกษา เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบกับภาระงานประจำ

5. การประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ต่อการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีของผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อตัวผู้เข้ารับการฝึกอบรมในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน โดยสามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนี้

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียน ต่อการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านตัวครูผู้สอน	4.24	0.56	มาก
2	ด้านเนื้อหาสาระ	4.16	0.56	มาก
3	ด้านการจัดการเรียนรู้	4.12	0.57	มาก
4	ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้	4.14	0.57	มาก
5	ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.20	0.55	มาก
	รวม	4.16	0.57	มาก

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียน ต่อการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีของผู้เข้ารับการฝึกอบรม พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.57) ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ความรู้ก่อนและหลังการเข้ารับการฝึกอบรม

Christian University of Thailand Journal

Vol.22 No.3 (July –September) 2016

พบว่า หลังเข้ารับการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเข้ารับการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ทักษะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 พบว่า การประเมินครั้งที่ 1 มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก และการประเมินครั้งที่ 2 มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก

3. เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 พบว่า เจตคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมหลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก

4. ความพึงพอใจ หลังเข้ารับการฝึกอบรม ตามหลักสูตรฝึกอบรมครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 พบว่า ภาพรวมความพึงพอใจ หลังเข้ารับการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

5. ความพึงพอใจของนักเรียน ต่อการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีของผู้เข้ารับการฝึกอบรม พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียน โดยภาพรวมมีอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

การศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 ครั้งนี้ พบว่า หลังเข้ารับการฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความรู้เฉลี่ยสูงกว่าก่อนเข้ารับการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และภาพรวมความพึงพอใจ หลังเข้ารับการฝึกอบรม พบว่า มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 4.36$) ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเป็นอย่างดี ทั้งนี้ เนื่องมาจากหลักสูตรฝึกอบรมครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 เป็นหลักสูตรที่เกิดขึ้นมาจากความต้องการและปัญหาที่แท้จริงของครูผู้ทำหน้าที่สอนวิชาดนตรีในปัจจุบัน ดังนั้น การฝึกอบรมจึงดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ เป็นอย่างดี และมีความตั้งใจสูง ส่งผลทำให้คะแนนหลังเข้ารับการฝึกอบรม สูงกว่าก่อนเข้ารับการฝึกอบรม และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ทุกประการ ดังนั้นหากจัดเนื้อหาสาระได้ตรงตามความต้องการที่แท้จริง ก็จะสามารถทำให้เกิดประสิทธิผลตรงตามที่ตั้งไว้ ด้วยเหตุนี้ เนื้อหาสาระที่ใช้ในการฝึกอบรม จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลของการฝึกอบรม ในครั้งนี้ อย่างไรก็ตาม นอกจากเนื้อหาสาระในหลักสูตรฝึกอบรมที่ผู้วิจัยได้กำหนดตามความต้องการของครูดนตรีแล้ว

อีกหนึ่งปัจจัยที่น่าจะส่งผลต่อประสิทธิผลของการฝึกอบรมครั้งนี้ คือ กิจกรรมการฝึกอบรม ทั้งนี้ เนื่องจากการฝึกอบรมครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการมากกว่าการบรรยายเพียงอย่างเดียว โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเองในทุกๆ ขั้นตอน พร้อมทั้งกำหนดให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคน จะต้องส่งชิ้นงานทุกชิ้นให้กับวิทยากรผ่านระบบ Social Media และ Social Network เพื่อทำการประเมินชิ้นงาน พร้อมรับข้อเสนอแนะ เพื่อนำกลับไปปรับปรุงแก้ไข และส่งกลับคืนให้กับวิทยากรทำการประเมินอีกครั้ง ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง คงทน ถาวร พร้อมทั้งยังสามารถนำไปพัฒนา และฝึกฝนได้ด้วยตนเองทั้งที่บ้านและที่ทำงาน อันจะนำไปสู่ความมั่นใจต่อการนำไปใช้จริงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มมานุษยนิยม (Humanism) ที่ให้ความสำคัญกับความรูสึกของผู้เรียนในการเรียนรู้ โดยกล่าวว่าผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ด้วยตนเอง

นอกจากนี้ จากการลงพื้นที่ติดตามผล ณ โรงเรียนที่ตั้งของผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 พบว่า ผลการประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีในห้องเรียน ครั้งที่ 1 ($\bar{X} = 4.12$) และครั้งที่ 2 ($\bar{X} = 4.47$) ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากทั้ง 2 ครั้ง ซึ่งถือเป็นสิ่งยืนยันได้เป็นอย่างดี ถึงการนำความรู้และทักษะที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้จริงในห้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผลการประเมินดังกล่าวเกิดจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้นำความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่ได้รับในการฝึกอบรมไปใช้จริงกับผู้เรียนของตนเอง ซึ่งบางเรื่องเป็นสิ่งใหม่สำหรับผู้เรียน ทั้งการใช้เทคโนโลยี Social Media, Social Network หรือแม้แต่การนำเครื่องมือสื่อสาร

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๒๒ ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม - กันยายน) ๒๕๕๙

อย่าง Smartphone และ tablet เข้ามาใช้ในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และให้ความร่วมมือกับครูผู้สอนในการทำกิจกรรมต่างๆ เป็นอย่างดี สอดคล้องกับวิวัฒนาการ ระบุบุทซ์ (2542) ที่ได้ให้หลักการจัดการเรียนรู้ไว้ว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากแหล่งการเรียนรู้ที่ต่างกัน มิใช่มาจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งเพียงแหล่งเดียว ประสบการณ์ ความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคล ถือว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ และการเรียนรู้ที่ดีต้องเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากความเข้าใจ จึงจะช่วยให้ผู้เรียนจดจำ และสามารถใช้ในการเรียนรู้ให้เป็นประโยชน์ได้ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบความรู้ด้วยตนเอง จะมีส่วนช่วยให้เกิดความเข้าใจได้อย่างลึกซึ้งและจดจำได้ดี

สำหรับผลการวิเคราะห์เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 พบว่า เจตคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมหลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$) และความพึงพอใจของนักเรียน ต่อการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีของผู้เข้ารับการฝึกอบรม พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) ซึ่งผลสรุปดังกล่าวนี้ เป็นความต่อเนื่องมาจากการที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้นำความรู้ไปใช้จริงในห้องเรียน จนส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ ทั้งนี้ เพราะครูได้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการสอน มีการเตรียมการที่ดี เน้นให้ผู้เรียนทำกิจกรรมมากกว่าการบรรยาย มีการใช้สื่อและเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ตื่นตัว และเปิดใจที่จะเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา สอดคล้องกับทฤษฎีสุทธจิตต์ (2555) ที่ได้นำเสนอประเด็นสำคัญ เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดการศึกษาทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 ว่า ครูผู้สอนดนตรี จะต้องรู้จักพัฒนาตนเองให้เท่าทันสื่อและเครื่องมือทางเทคโนโลยีที่มีอยู่อย่างมากมายในปัจจุบัน โดยจะต้องรู้จักคัดสรรและนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดกับผู้เรียน ดังนั้น

การจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 ครูดนตรีจะต้องรู้จักพัฒนาตนเองให้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีอยู่เสมอ ทั้งด้านความรู้ ทักษะการใช้ และเทคนิคการจัดการเรียนการสอน เพราะทุกสิ่งทุกอย่างล้วนมีความสำคัญต่อผู้เรียน การที่ครูไม่ยอมปรับปรุงวิธีคิดและเปลี่ยนแปลงวิธีการสอน อาจทำให้ผู้เรียนขาดโอกาสบางสิ่งบางอย่างในกานดำเนินชีวิตในปัจจุบันได้ด้วยเหตุนี้ หลักสูตรฝึกอบรมครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญเป็นอย่างมากที่ครูดนตรีทั้งหลาย จะต้องหันมาให้ความสำคัญ และสนใจในการพัฒนาตนเองให้เป็นครูยุคใหม่ ยุคของการเปลี่ยนแปลง ดังกระแสพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2542) ที่ทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ว่า การเรียนรู้จะต้องบูรณาการกับการทำงาน เด็กรุ่นใหม่อาจศึกษาเรียนรู้ และทำงานในรูปแบบที่แตกต่างจากคนรุ่นก่อน การศึกษาและการทำงานอาจจะต้องเกิดควบคู่ไปมากกว่าจะเกิดต่อเนื่องเป็นเส้นตรงอย่างในอดีต แต่ละคนอาจจะต้องได้รับการฝึกฝนบ่อยครั้งยิ่งขึ้น เพราะอาจจะต้องประกอบอาชีพเกินกว่าหนึ่งอาชีพ ดังนั้น การศึกษาปัจจุบัน จึงควรเรียนรู้ทักษะใหม่ๆ ในการทำงาน รวมทั้งการปรับตัวสำหรับงานใหม่ๆ ด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำหลักสูตรไปใช้

1. ก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ในการฝึกอบรมวิทยากรควรศึกษาและทำความเข้าใจถึงหลักการวัตถุประสงค์ ขอบเขตของหลักสูตรและเนื้อหาสาระของการฝึกอบรมก่อนการฝึกอบรมทุกครั้ง
2. วิทยากรฝึกอบรม จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ประสบการณ์ และความชำนาญในการดำเนินการจัดกิจกรรมฝึกอบรม เพราะจะต้องเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์ รวมถึงกระตุ้นให้ครูดนตรีเกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาดนตรีตามขอบเขตหรือประเด็นต่างๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรฝึกอบรม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น โดยการนำเอาหลักสูตรไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เพื่อยืนยันประสิทธิผลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญอีกครั้ง

2. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่มุ่งส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 ทักษะอื่นๆเพิ่มเติม เช่น ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการใช้ชีวิตในวัฒนธรรมข้ามชาติ หรือ ทักษะการอ่านและการเขียนโน้ตดนตรี เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กุลยา ตันติผลชีวะ. (2547). การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : เอดิชั่น เพลสโปรดักส์.
- จเร ลำอาง. (2550). สมอင့် ดนตรีทำได้. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ชวลิต ชูกำแหง. (2553).การวิจัยหลักสูตรและการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์. (2555). กิจกรรมดนตรี สำหรับครู. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา เขมมณี. (2550). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รายงานการสัมมนาวิชาการ. (2542). เรื่องการอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 และงานอุดมศึกษาสัมพันธ์ วันที่ 26 มิถุนายน 2542 ณ อาคารวิจัยและการศึกษาต่อเนื่อง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.(เอกสารถ่ายสำเนา).
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542).การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : เลิฟแลนด์ ลิฟเพรส.
- วิจารณ์ พานิช. (2555).วิธีการสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21.กรุงเทพฯ: ฝ่ายโรงพิมพ์ บริษัท ตาตาพับลิเคชั่น จำกัด.
- สันติ ยิ้มปลื้ม. (2556).การศึกษาสภาพการสอนวิชาดนตรีในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาดนตรีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- สุกรี เจริญสุข และคณะ. (2541). การเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรีย์ภาพและคุณลักษณะนิสัย ศิลปะกีฬา การปฏิรูปการเรียนรู้ ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

